EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 3.12.2025
COM(2025) 737 final

KOMISSION VUOTUINEN KATSAUS

jäsenvaltioiden vuosittaisiin vientiluotoista laadittuihin toimintakertomuksiin asetuksen (EU) N:o 1233/2011 mukaisesti

1. Johdanto

Tämä vuotta 2024 koskeva julkisesti tuettujen vientiluottotoimien vuotuinen katsaus on laadittu tiettyjen suuntaviivojen soveltamisesta julkisesti tuettuihin vientiluottoihin 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1233/2011 nojalla. Se kattaa jäsenvaltioiden vientiluottolaitosten julkisesti tuetut vientiluottotoimet ja perustuu tietoihin, jotka jäsenvaltiot toimittivat komissiolle asetuksen mukaisissa vuosittaisissa toimintakertomuksissaan. Toimintakertomukset laaditaan jäsenvaltioiden kanssa sovitun vakiomallin (”tarkastuslistan malli”) pohjalta. Mallia on tarkistettu ja täydennetty ajan mittaan. Nykyistä mallia on käytetty vuodesta 2023, ja se sisältää lisätietoja, erityisesti julkisesti tuettujen vientiluottotoimien alakohtaisen tarkastelun ilmastonäkökohtien kannalta, sekä yhdenmukaisemman tilinpäätösraportoinnin.

2. Kalenterivuotta 2024 koskevat vuosittaiset toimintakertomukset

Vuonna 2024 julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevan järjestelyn, jäljempänä ’järjestely’, puitteissa 21 jäsenvaltiota kykeni myöntämään julkisesti tuettuja vientiluottoja. Nämä jäsenvaltiot olivat Alankomaat, Belgia, Espanja, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Luxemburg, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska, Tšekki, Unkari ja Viro. Kaikki toimittivat vuosittaisen toimintakertomuksen vuodelta 2024.

Muut jäsenvaltiot – Bulgaria, Irlanti, Kypros, Latvia, Liettua ja Malta – vahvistivat, ettei niillä ole laitosta, joka voisi tarjota julkisesti tuettuja vientiluottoja.

3. Analyysi vuosittaisista toimintakertomuksista

(a) Yleiset tiedot

Vuonna 2024 kaikki jäsenvaltiot, joilla oli vähintään yksi vientiluottolaitos (lukuun ottamatta Kreikkaa, jonka laitos ei tarjoa taloudellista tukea järjestelyn puitteissa), tarjosivat pelkän takuukatteen eli vientitakuuna ja/tai vakuutustuotteina myönnetyn vientiluoton. Näistä jäsenvaltioista 12 (Belgia, Espanja, Italia, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Suomi, Tanska, Tšekki ja Unkari) myönsi myös julkista rahoitustukea eli suoraa rahoitusta tai kaupallisten lainojen jälleenrahoitusta vientiluottotoimien tukemiseksi tai korkotukea. Jotkin jäsenvaltiot (Espanja, Itävalta, Puola, Ranska, Tanska ja Unkari) ilmoittivat tarjoavansa sidottua apua, joka on vientiluottomuoto, johon liittyy pehmeäehtoinen tekijä ja jota säännellään OECD:n järjestelyn puitteissa.

Järjestelyllä ja OECD:n kolmella hyvää hallintotapaa koskevalla suosituksella[1] pyritään varmistamaan käytäntöjen yhdenmukaisuus OECD:ssä ja EU:ssa. Kunkin maan julkishallinto luo kuitenkin omat toimintatapansa niiden puitteissa. Useimmat vientiluottolaitokset noudattavat OECD:n suuntaviivojen lisäksi täydentäviä sääntöjä, jotka liittyvät esimerkiksi kansallisiin ja paikallisiin vaatimuksiin ja käytössä oleviin tiukempiin standardeihin ja joissa otetaan huomioon niiden kansalliset politiikat ja kansainväliset sitoumukset, kuten päiväntasaajan periaatteet (rahoituslaitoksille tarkoitettu riskinhallintakehys, jolla voidaan tunnistaa ja hallita ympäristö- ja sosiaalisia riskejä rahoitettaessa hankkeita, jotka liittyvät Maailmanpankkiryhmän Kansainväliseen rahoitusyhtiöön). Jotkin vientiluottolaitokset

[1] Suositus ympäristö- ja sosiaalisia asioita sekä julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevista yhteisistä lähestymistavoista, suositus kestävistä lainanantokäytännöistä ja julkisesti tuetuista vientiluotoista, lahjonnan vastainen OECD:n suositus.

tarjoavat tietyille toimialoille tai tiettyihin erityistavoitteisiin räätälöityjä ohjelmia. Nämä ohjelmat voivat kuvastaa järjestelyn erillisiä alakohtaisia sopimuksia, rinnakkaisvakuutusrakenteita tai strategisia linjauksia.

Vientiluottolaitosten organisaatiorakenne ja tuen hallinnointi vaihtelevat jäsenvaltioittain. Julkisesti tuettuja vientiluottoja hallinnoi jäsenvaltioissa 27 elintä. Ne ovat julkisia virastoja tai yksityisiä yrityksiä, jotka hoitavat julkisen palvelun tehtävää valtion valvonnassa. Ne luetellaan liitteessä 1. Jäsenvaltioilla, jotka tarjoavat sekä takuita että rahoitusta, on yleensä erillinen laitos rahoituksen käsittelyä varten. Tällaisia laitoksia kutsutaan joskus EXIM-pankeiksi (vienti/tuonti).

(b) Julkisen tuen määrä

Vuosittaisissa toimintakertomuksissa esitetään taloudellisia tietoja vientiluottolaitosten myöntämästä julkisesta tuesta kunkin jäsenvaltion kansallisen lainsäädäntökehyksen ja organisaatiorakenteen mukaisesti. Komissiolla ei ole huomautettavaa vuoden 2024 vuosittaisten toimintakertomusten rahoitusnäkökohdista.

Seuraavassa taulukossa luetellaan Euroopan unionin suurimpien tuen antajien yhteenlaskettujen vastuiden nimellismäärä 31. joulukuuta 2024 järjestelyn 5 artiklan 1 kohdassa määriteltynä pelkkänä takuukatteena annetun julkisen tuen osalta.

Taulukko 1. Pelkän takuukatteen muodossa annettu julkinen tuki EU:ssa ja jäsenvaltioissa vuonna 2024 (miljoonaa euroa)

EU:n suurimmat tuen antajat yhteenlaskettujen vastuiden nimellismäärän mukaisessa järjestyksessä

Pelkkä takuukate yhteensä EU:ssa	*370 060*
Italia	93 606
Saksa	73800
Ranska	66 872
Ruotsi	42 900
Alankomaat	25 292

Seuraavassa taulukossa luetellaan EU:n suurimpien tuen antajien julkisesti tuetun lainakannan ilmoitettu nimellisarvo 31. joulukuuta 2024 järjestelyn 5 artiklan 2 kohdassa määritellyn julkisen rahoitustuen osalta.

Taulukko 2. Julkisen rahoitustuen muodossa annettu julkinen tuki EU:ssa ja jäsenvaltioissa vuonna 2024 (miljoonaa euroa)

EU:n suurimmat tuen antajat julkisesti tuetun lainakannan nimellisarvon mukaisessa järjestyksessä

Lainakanta yhteensä EU:ssa	*103 618*
Italia	43 528
Ranska	17 192
Saksa	15 991
Ruotsi	8 853
Suomi	6 583

On syytä huomata, että taulukoissa 1 ja 2 esitettyjen lukujen yhteen laskeminen ei anna tarkkaa kuvaa vientitoimille myönnetyn tuen kokonaisarvosta, koska jäsenvaltio voi tukea samaa vientitoimea sekä suoralla rahoituksella että pelkällä takuukatteella. Lisäksi näissä taulukoissa otetaan huomioon ainoastaan järjestelyn soveltamisalaan kuuluvat rahoitustuotteet eikä siten muita vientiluottolaitosten tarjoamia mahdollisia rahoitustuotteita, kuten

lyhytaikaisia vientiluottoja tai puolustustarvikkeiden ja maataloushyödykkeiden viennin julkista tukea.

Julkisen tuen virtojen havainnollistamiseksi seuraavassa taulukossa esitetään järjestelyn puitteissa uusilla vientiluottositoumuksilla tuettujen toimien arvo EU:n suurimpien tuen antajien osalta vuonna 2024.

Taulukko 3. OECD:lle vuonna 2024 ilmoitetut EU:n jäsenvaltioiden uudet sitoumukset (miljoonaa euroa)

EU:n suurimmat OECD-vientiluottojen myöntäjät

	Vientiluottotoimien kokonaismäärä	Vientiluotoilla tuettujen hankkeiden luoton kokonaisarvo yhteensä
EU:ssa ilmoitetut uudet sitoumukset yhteensä	*1 568*	*53 007*
Ranska	168	18 756
Italia	371	11 368
Ruotsi	344	8 075
Saksa	254	6 800
Suomi	14	2 092

(c) Ilmastotavoitteiden huomioon ottaminen

Vientiluotoista 15.maaliskuuta 2022 annetuissa Euroopan unionin neuvoston päätelmissä[2] luonnosteltiin ”EU:n ilmastosopimus ja vientirahoitus”, johon sisältyy useita sitoumuksia. Jäsenvaltiot ilmoittivat olevansa ”halukkaita täydentämään vuosittaista raportointiaan komissiolle” vuosittaisen toimintakertomuksen yhteydessä ”julkisesti tuettujen vientiluottotoimiensa ilmaston suojeluun tähtäävällä uudelleentarkastelulla, joka toteutetaan aloittain” ja joka on nyt ollut toiminnassa vuodesta 2023 lähtien. Toinen tekijä oli mainituissa päätelmissä vahvistettu sitoutuminen siihen, että jäsenvaltiot määrittävät kansallisessa politiikassaan vuoden 2023 loppuun mennessä ”omat tieteelliseen näyttöön perustuvat määräaikansa julkisesti tuettujen vientiluottojen lopettamiseksi fossiilisiin polttoaineisiin liittyviltä energia-alan hankkeilta, lukuun ottamatta rajoitettuja ja selkeästi määriteltyjä hankkeita, jotka ovat yhdenmukaisia 1,5 celsiusasteen tavoitteen ja Pariisin sopimuksen tavoitteiden kanssa”.

Vuosittaisissa toimintakertomuksissaan 16 jäsenvaltiota (Alankomaat, Belgia, Espanja, Italia, Itävalta, Kroatia, Luxemburg, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska ja Unkari) ilmoitti esittäneensä tällaiset toimintaperiaatteet. Muut jäsenvaltiot ovat joko ilmoittaneet, etteivät ne ole kiinnostuneita fossiilisten polttoaineiden energia-alasta tai etteivät ne tarjoa julkisesti tuettuja vientiluottoja.

Järjestelyn puitteissa ei ole vuodesta 2021 lähtien saanut tukea hiilialan hankkeita, jotka liittyvät päästövähennystekniikoita hyödyntämättömiin hiilipohjaisiin voimalaitoksiin, lukuun ottamatta hankkeita, joilla vähennetään saastuttamista tai asennetaan hiilidioksidipäästöjen

[2] Vientiluottoja koskevat neuvoston päätelmät, 15.3.2022.

vähentämisjärjestelmiä, joilla ei pyritä asianomaisen laitoksen käyttöiän pidentämiseen tai kapasiteetin lisäämiseen. Useimmat jäsenvaltiot ovat ilmastoon liittyvässä politiikassaan ottaneet käyttöön järjestelyssä noudatettavaa kieltoa tiukemmat toimintatavat asteittaisen hiilen käytön lopettamisen suhteen, mukaan lukien rahoituksen kieltäminen koko arvoketjussa. Vientiluottolaitokset eivät vuonna 2024 raportoineet yhdestäkään toimesta, joka olisi liittynyt hiilienergia-alaa koskeviin hankkeisiin (mukaan lukien etsintä, tuotanto, kuljetus, jakeluinfrastruktuuriin liittyvä varastointi, jalostus, jakelu ja sähköntuotanto).

Öljyalalla 16 jäsenvaltiota oli vahvistanut erinäisiä määräaikoja tuen lopettamiselle. Yksitoista jäsenvaltiota sitoutui lopettamaan tällaisten hankkeiden tukemisen (Alankomaat, Belgia, Espanja, Italia, Luxemburg, Ranska, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska ja Unkari). Muut jäsenvaltiot varasivat mahdollisuuden rahoittaa tällaisia toimia tästä päivästä vuoteen 2030 asti. Yksikään niistä ei kuitenkaan ilmoittanut öljyyn liittyvistä toimista vuonna 2024.

Kaasualalla samat edellä mainitut 11 jäsenvaltiota sitoutuivat selkeästi lopettamaan voimalaitosten ja arvoketjuhankkeiden rahoittamisen. Jotkin vientiluottolaitokset (Alankomaat, Luxemburg, Saksa, Suomi ja Tanska) varasivat kuitenkin mahdollisuuden myöntää tukea rajoitetuissa tapauksissa, joihin kuuluvat vähennetty sähköntuotanto ja köyhimpien maiden kehittäminen tai tapaukset, joissa maakaasu on osa siirtymävaiheen ratkaisua, 1,5 celsiusasteen kehityspolun mukaisesti. Jotkin niistä täsmensivät, että vastaanottajamaan kansallisesti määritelty panosta ei pidetä kriteerinä ja että vientiluottolaitos arvioi yhdenmukaisuuden 1,5 celsiusasteen kehityspolun kanssa. Toisaalta Espanja otti käyttöön tiukemmat rajoitukset tuotantoketjun alku- ja keskivaiheen toiminnoille. Muut jäsenvaltiot varasivat, samoin kuin öljyn osalta, mahdollisuuden rahoittaa tällaisia toimia tästä päivästä vuoteen 2030 asti. Yksikään niistä ei kuitenkaan ilmoittanut kaasuun liittyvistä toimista vuonna 2024.

Viisi vientiluottolaitosta ilmoitti vuonna 2024 14:sta vientiluotolla tuetusta öljy- ja kaasualan hankkeesta, joiden luoton kokonaisarvo oli 1 176,2 miljoonaa euroa:

Luoton myöntävä jäsenvaltio	Toimien arvo	Hankkeen tyyppi
Belgia ja Saksa	138,7 miljoonaa euroa (Belgia) ja 265,2 miljoonaa euroa (Saksa)	Höyrygeneraattorit ja -turbiini kaasukäyttöistä kombivoimalaitosta varten
Suomi (kaksi hanketta)	73,8 milj. euroa	Olemassa olevan kaasuvoimalaitoksen nykyaikaistaminen ja kunnostaminen (laitoksen tuotanto ei muutu)
Saksa (kaksi hanketta)	21,3 milj. euroa	Kaksi tuotantoketjun alkuvaiheen kaasuhanketta
Saksa	21,4 milj. euroa	Liikkuvan kaasuputken asentaminen
Italia	605,8 milj. euroa	Vedenalaisen putkijohdon asentaminen kaasunporausta varten

Alankomaat (neljä hanketta)	20,9 milj. euroa	Neljä tuotantoketjun alkuvaiheen öljyhanketta
Alankomaat (kolme hanketta)	29,1 milj. euroa	Kolme tuotantoketjun keskivaiheen öljyhanketta

Suomi (ensimmäisen hankkeensa osalta) ja Saksa pystyivät antamaan tukea näille hankkeille, koska sitoumukset oli tehty ennen niiden ilmastostrategioiden käyttöönottoa, joten vaatimuksia ei sovellettu vielä. Belgia ja Italia perustelivat tukeaan sillä, että kyseistä toimintaa ei ollut kielletty hyväksymisajankohtana ja että niiden ilmastopolitiikka sallii tällaisen tuen vuoden 2025 loppuun saakka. Suomen toinen hanke ja useimmat Alankomaiden hankkeista (yhtä lukuun ottamatta) katsottiin poikkeuksellisesti hyväksyttäviksi siltä osin kuin ne koskivat tavaroiden toimittamista olemassa olevaan infrastruktuuriin edellyttäen, että toimitukset paransivat ympäristönsuojelun tasoa ja/tai turvallisuutta ja/tai terveyttä pidentämättä infrastruktuurin taloudellista käyttöikää. Yksi Alankomaiden hanke hyväksyttiin tiettyihin sellaisiin aluksiin sovellettavan poikkeuksen nojalla, jotka tarjoavat tukipalveluja olemassa olevalle fossiilisten polttoaineiden infrastruktuurille.

Raportoivat jäsenvaltiot totesivat, että kaikissa toimissa noudatettiin samanlaista ilmastoon liittyvää due diligence -käytäntöä kuin muiden sosiaalisten ja ympäristövaikutusten osalta.

Edellä mainittujen fossiilisten polttoaineiden energia-alaa koskevien rajoitusten vahvistamisen ja järjestelyn ilmastonmuutosta koskevan alakohtaisen sopimuksen mahdollistaman takaisinmaksuajan pidentämisen lisäksi vientiluottolaitokset ovat käynnistäneet ilmastoystävällisiä toimia koskevia kannustinohjelmia. Jotkin vientiluottolaitokset esimerkiksi tarjoavat ilmastoystävällisille toimille joustavampia kansallisia sisältösääntöjä, kuten suurempia lainan enimmäismääriä, suurempia takuita, oletusarvoisesti sovellettavaa vähimmäistakuumaksua tai tutkimuskulujen korvaamista.

Vuonna 2024 kuusi maata rahoitti 53:a hanketta ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen aloilla, sellaisina kuin ne on määritelty ilmastonmuutosta koskevassa alakohtaisessa sopimuksessa. Tuen määrä oli yhteensä 4 247 miljoonaa euroa (lähes neljä kertaa enemmän kuin fossiilisiin polttoaineisiin liittyville hankkeille myönnettyjen luottojen arvo). Hankkeista suurin osa liittyi uusiutuvaan energiaan (42 toimea, joiden luottojen arvo oli 2 928 miljoonaa euroa).

(d) Muiden ympäristöriskien käsittely

Ympäristö- ja sosiaalisia asioita sekä julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevista yhteisistä lähestymistavoista annetussa OECD:n suosituksessa vahvistetaan yhteiset periaatteet ympäristö- ja sosiaalisiin asioihin liittyviä due diligence -käytäntöjä varten. Kaikki jäsenvaltiot noudattavat tätä suositusta, jonka mukaisesti ne tunnistavat ja käsittelevät julkista tukea koskevien hakemusten mahdollisia ympäristövaikutuksia ja -riskejä. Suositus perustuu vakiintuneisiin standardeihin, kuten Kansainvälisen rahoitusyhtiön (IFC) ympäristö- ja yhteiskuntavastuun standardeihin, Maailmanpankkiryhmän ympäristöä, terveyttä ja turvallisuutta koskeviin ohjeisiin sekä Maailmanpankin suojatoimiin ja Maailmanpankin ympäristö- ja sosiaalistandardeihin. Suosituksessa käsitellään keskeisiä ympäristökysymyksiä, joita ovat muun muassa ilmaa pilaavat päästöt (myös kasvihuonekaasupäästöt), resurssitehokkuus, jätevedet, melu, tärinä, vaarallisten aineiden hallinta, vaikutukset

ekosysteemeihin, biologisen monimuotoisuuden suojelu ja luonnonvarojen käyttö. Se sisältää myös hätätilanteisiin varautumista ja niihin reagoimista koskevia vaatimuksia, jotta hankkeen toteuttaja pystyisi reagoimaan onnettomuus- ja hätätilanteisiin asianmukaisella tavalla ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi.

Vientiluottolaitosten due diligence -käytännöt ja riskinarviointimenettelyt perustuvat pääosin suositukseen, vaikka siinä ei suljetakaan pois muita näkökantoja ja vaikka toimintapolitiikassa tukeudutaan myös muihin normeihin ja EU:n säännöstöön. Kaikki jäsenvaltiot, jotka myöntävät julkisesti tuettuja vientiluottoja, ilmoittivat noudattavansa suosituksen ympäristöulottuvuutta ja totesivat sen olevan olennainen osa niiden due diligence- ja riskinhallintajärjestelmiä sekä päätöksentekoprosesseja. Ennakkoarviointimenettelyt riippuvat julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevan hakemuksen tyypistä, määrästä ja luokasta. Niissä määritellään, luokitellaan ja arvioidaan riskejä, jotka voivat vaikuttaa tukikelpoisuuteen. Kaikki vientiluottolaitokset vahvistivat, että ne tarkistivat kaikki julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevat hakemukset selvittääkseen, onko ympäristökatselmus tarpeellinen.

Suosituksen mukaan vientiluottolaitosten on luokiteltava hakemukset mahdollisten kielteisten ympäristövaikutusten perusteella seuraaviin kolmeen riskiluokkaan: korkean riskin (luokka A), keskitason riskin (luokka B) tai alhaisen riskin luokka (luokka C). Monet jäsenvaltiot ilmoittivat soveltavansa suositusta sen soveltamisalaa laajemmin. Tämä tarkoittaa kaikkien toimien luokittelua, mukaan lukien toimet, joissa tuen osuus on arvoltaan alle 10 miljoonaa erityisnosto-oikeutta ja joita ei periaatteessa tarvitse ottaa mukaan seulontavaiheeseen. Jäsenvaltiot ilmoittivat, että ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arviointi tehtiin suosituksen 18 artiklan mukaisesti kaikista luokkaan A kuuluvista hakemuksista, joista vientiluottolaitos on tehnyt lopullisen sitoumuksen. Luokkaan B kuuluvien hakemusten osalta jäsenvaltiot ilmoittivat, että hakijat toimittivat kaikissa tapauksissa riittävät tiedot hankkeen merkityksellisistä ympäristövaikutuksista suosituksen 19 artiklan mukaisesti. Ennen kuin A- tai B-luokan hankkeita rahoittavat vientiluottolaitokset tekivät päätöksen hankkeiden tukemisesta, ne kaikki ilmoittivat arvioineensa kaikissa tapauksissa toimien seulonnasta ja tarkastelusta saadut tiedot joko sisäisen riippumattoman elimen tai ulkopuolisen konsultin laatiman due diligence -raportin avulla. Raportissa annettu myönteinen lausunto oli edellytys tuen antamiselle. Asiaankuuluvia tietoja saatiin ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arviointia koskevista raporteista mutta myös vientiluottolaitosten hakemuksista ja kyselylomakkeista, asiakirjatutkimuksista, tarkastuskäynneiltä ja ulkopuolisten konsulttien tekemistä tutkimuksista sekä suoraan hakijoilta.

Vain Ruotsi ilmoitti, että se hylkäsi kaivoshanketta koskevan hakemuksen suojeltujen luonnonalueiden ja ihmisoikeuksien puutteellisen riskinhallinnan vuoksi. Se ilmoitti myös hylänneensä muita hankkeita, jotka eivät ole yhteensopivia fossiilisia polttoaineita koskevan politiikan kanssa. Lisäksi voi esiintyä vähäisiä vaatimustenvastaisuuksia, kuten tietojen tai raporttien toimittamiselle asetettujen määräaikojen noudattamatta jättäminen. Noudattamatta jättämiset ratkaistaan yhteistyössä hankkeiden rahoittajien kanssa ja toisinaan jäsenvaltion suurlähetystön tuella toteuttamalla korjaavia toimia ja lieventäviä toimenpiteitä, joita seurataan ajan mittaan, tai keskeyttämällä tuki tai kieltäytymällä korvauksesta. Jälkimmäisiä välineitä ei käytetty raportointikaudella.

(e) Sosiaalisiin asioihin ja ihmisoikeuksiin liittyvät due diligence -käytännöt

Yhteisistä lähestymistavoista annetussa OECD:n suosituksessa vahvistetaan ympäristöulottuvuuden lisäksi periaatteet, joita on sovellettu sosiaalisiin due diligence -käytäntöihin vuodesta 2012 lähtien. Suosituksessa käsitellään hankkeiden keskeisiä mahdollisia sosiaalisia vaikutuksia, jotka kohdistuvat muun muassa työvoimaan ja työoloihin (esimerkiksi oikeudenmukainen kohtelu, syrjintä, yhdistymisvapaus,

työehtosopimusneuvottelut ja työntekijöiden majoitus), yhteisöjen terveyteen ja turvallisuuteen (esim. yhteisöjen altistuminen sairauksille ja turvallisuushenkilöstön käyttö), maanhankintaan ja ei-vapaaehtoiseen uudelleensijoittamiseen (esim. fyysinen ja taloudellinen siirtäminen), asianmukaiseen yhteistyöhön vaikutuksista kärsivien yhteisöjen kanssa (esim. tietoon perustuva kuulemis- ja osallistumismenettely sekä valitusmekanismi), alkuperäiskansoihin (esim. vapaaseen, ennakkoon annettuun ja tietopohjaiseen suostumukseen perustuva menettely) sekä kulttuuriperintöön. Suositus kattaa myös hankkeiden keskeiset ihmisoikeusvaikutukset, mukaan lukien pakkotyö, lapsityövoima, sukupuolinäkökohdat sekä hengenvaaralliset työterveys- ja työturvallisuustilanteet. Haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Vientiluottolaitosten ilmoittamat due diligence -käytännöt ovat samankaltaisia kuin ympäristöriskejä koskevat käytännöt. Kaikki kaksikymmentä tietoja toimittanutta jäsenvaltiota, jotka antavat julkista tukea, ilmoittivat noudattavansa yhteisistä lähestymistavoista annetun OECD:n suosituksen sosiaalista ja ihmisoikeusulottuvuutta ja totesivat suosituksen olevan olennainen osa niiden päätöksenteko-, due diligence- ja riskinhallintajärjestelmiä. Kaikki vahvistivat, että ne olivat tarkistaneet kaikki hakemukset selvittääkseen, onko sosiaalisia ja ihmisoikeuksia koskeva arviointi tarpeen. Ne ilmoittivat, että kaikista luokkaan A kuuluvista hakemuksista oli tehty ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arviointi. Luokkaan B kuuluvien hakemusten osalta ne ilmoittivat, että hakijat olivat kaikissa tapauksissa toimittaneet riittävät tiedot hankkeen merkityksellisten vaikutusten käsittelemiseksi. Jäsenvaltiot ilmoittivat, että niiden vientiluottolaitokset arvioivat aina toimien seulonnasta ja tarkastelusta saadut tiedot – samaan tapaan kuin ympäristövaikutuksia koskevat tiedot – ennen kuin ne tekivät päätöksen julkisen tuen myöntämisestä luokkiin A tai B kuuluville hankkeille, joilla saattaa olla haitallisia sosiaalisia ja ihmisoikeuksiin kohdistuvia vaikutuksia.

Jäsenvaltiot eivät raportoineet sosiaalisiin asioihin ja ihmisoikeuksiin liittyvien due diligence -käytäntöjen jatkuvista noudattamatta jättämisistä vuonna 2024, lukuun ottamatta edellä mainittua Ruotsin kaivoshanketta (joka johti hankkeen hylkäämiseen). Jotkin vientiluottolaitokset ilmoittivat havainneensa tiettyjen toimien seurantavaiheessa tapauksia, joissa sovituista toimista ja kansainvälisistä standardeista oli poikettu, ja ilmoittivat ottaneensa käyttöön tapauskohtaisia toimenpiteitä (esim. keskittyminen tiettyihin ongelmiin ja suoritteiden määräaikojen lykkääminen).

Kahta lukuun ottamatta kaikilla vientiluottolaitoksilla on käytössä joko osallistava kuulemisprosessi tai valitusmekanismi asianomaisille yhteisöille. Hankkeiden rahoittajia pyydetään aina ottamaan käyttöön tällaisia mekanismeja vientiluottolaitosten osallistumisesta riippumatta. Jäsenvaltiot eivät ilmoittaneet komissiolle kanteluista vuoden 2024 vuosittaisissa toimintakertomuksissaan.

(f) Lahjonnan torjunta

Kaikki jäsenvaltiot, jotka myöntävät julkisesti tuettuja vientiluottoja, ilmoittivat noudattavansa lahjonnan vastaista OECD:n suositusta. Kyseinen suositus sisältää toimenpiteitä, jotka koskevat tukikelpoisuuteen liittyvää seulontaa, due diligence -tarkastusta, arviointia ja päätöksentekoa ja joiden tarkoituksena on estää lahjonta julkisesti tuettujen vientiluottojen yhteydessä. Tämä tarkoittaa erityisesti sen tarkistamista, että toimiin osallistuvia osapuolia ei ole lueteltu monenvälisten rahoituslaitosten poissulkemisluetteloissa.

(g) Kestävät luotonantokäytännöt

Kaikki jäsenvaltiot, jotka myöntävät julkisesti tuettuja vientiluottoja, ilmoittivat noudattavansa kestäviä luotonantokäytäntöjä ja julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevaa

OECD:n suositusta. Suosituksella pyritään varmistamaan, että alhaisemman tulotason maiden kehitystarpeiden rahoitus saadaan käyttöön ilman, että nämä maat velkaantuvat tulevaisuudessa liikaa. Suosituksen noudattaminen liittyy läheisesti sellaisten Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston toimintapolitiikkojen noudattamiseen, jotka koskevat vapailla markkinoilla tapahtuvan lainanoton velkarajoja koskevia ehtoja ja kestävää luotonantoa. Suositusta noudattavat maat ovat myös sopineet tärkeistä avoimuustoimenpiteistä, joihin kuuluu tietojen toimittaminen Maailmanpankille ja Kansainväliselle valuuttarahastolle. Useimmissa tapauksissa velkakestävyyden arviointi on osa yleistä maakohtaista riskinarviointia, joka vaikuttaa vientiluottolaitosten maakatepolitiikkoihin.

(h) Muita vuosittaisiin toimintakertomuksiin sisältyviä tietoja

Jäsenvaltiot ilmoittavat varmistavansa, että vientiluottolaitokset toimivat mahdollisimman avoimesti mutta noudattavat liiketoiminnan kannalta arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuutta. Yhteisistä lähestymistavoista annetun OECD:n suosituksen mukaisesti koko EU:ssa yhdenmukaistettu menettely on tietojen julkistaminen hankkeista, joilla saattaa olla haitallisia ympäristövaikutuksia tai sosiaalisia vaikutuksia. Vientiluottolaitokset julkistivat aina kaikki suosituksen 39 ja 41 artiklassa vaaditut tiedot eli asiaankuuluvat ennakkotiedot luokkaan A kuuluvien hankkeiden osalta, mukaan lukien ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnit, sekä jälkikäteiset tiedot kaikkien luokkiin A ja B kuuluvien tuettujen hankkeiden osalta tähän tarkoitukseen varatuilla verkkosivustojensa sivuilla, jotka mainitaan liitteessä 2.

Monet EU:n vientiluottolaitokset noudattavat yhteiskuntavastuuta koskevaa politiikkaa, johon tyypillisesti kuuluu sisäisten toimien lisäksi tiivis vuoropuhelu vientiluottolaitoksen asiakkaiden kanssa. Vientiluottolaitokset arvioivat tältä osin yhä useammin omia käytäntöjään ja laativat suunnitelmia omien ympäristövaikutustensa vähentämiseksi (esim. hiilijalanjälkeä koskevat arviot).

4. Unionin tavoitteiden ja velvoitteiden noudattaminen vientiluottolaitoksissa

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU-sopimus) 3 artiklassa luetellaan Euroopan unionin yleiset tavoitteet. Sen 21 artiklassa vahvistetaan unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. SEU-sopimuksen 3 artiklan 5 kohdassa määrätään, että kansainvälisissä suhteissaan Euroopan unioni ”edistää osaltaan [...] maapallon kestävää kehitystä, kansojen välistä yhteisvastuuta ja keskinäistä kunnioitusta, vapaata ja oikeudenmukaista kauppaa, köyhyyden poistamista ja ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien suojelua, sekä kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja kehittämistä, etenkin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista”. EU:n yhteisen kauppapolitiikan osalta unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet esitetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 206 artiklassa ja 207 artiklan ensimmäisessä kohdassa.

Euroopan parlamentti on pyytänyt komissiota antamaan lausunnon siitä, ovatko jäsenvaltiot noudattaneet unionin tavoitteita ja velvoitteita myöntäessään julkisesti tuettuja vientiluottoja. Komissio on laatinut vuosittaisen katsauksensa asetuksen (EU) N:o 1233/2011 mukaisesti. Komission arviointi perustuu jäsenvaltioiden toimittamiin vuosittaisiin toimintakertomuksiin, eikä sitä voida pitää tyhjentävänä.

Komissio katsoo, että käytettävissä olevat tiedot osoittavat, että EU:n julkisesti tuetut vientiluottotoimet ovat SEU-sopimuksen 3 ja 21 artiklan mukaisia. OECD:n suositukset muodostavat kehyksen jäsenvaltioiden vientiluotto-ohjelmien hallinnoinnille. Jäsenvaltiot

laativat myös omat politiikkansa näiden suositusten perusteella ja EU:n tavoitteiden mukaisesti. Jäsenvaltiot ovat myös ottamassa käyttöön erilaisia politiikkoja, joilla tuetaan ilmastosiirtymää ja vähennetään fossiilisiin polttoaineisiin liittyvien hankkeiden tukea samalla kun lisätään tukea siirtymää tukeville hankkeille. Komissio tukee edistymistä tällä alalla muun muassa tukemalla edelleen jäsenvaltioiden sitoumuksia, jotka koskevat fossiilisten polttoaineiden käytöstä luopumista. Kansainvälisten velvoitteiden ja EU:n kilpailulainsäädännön mukaisten velvoitteiden noudattamisesta voidaan todeta, että Maailman kauppajärjestössä ei ole vuoden 2024 aikana ollut EU:n vientiluottolaitosten vientiluotto-ohjelmia koskevia riitoja eikä komissiolle ole tehty kanteluja mahdollisista EU:n säännösten rikkomisista, joissa olisi ollut kyse vientiluottolaitoksista.